

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ
ΕΤΟΣ ΙΒ' — ΑΡΙΘ. 602

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ, ὑπὸ Χρ. Τσουντα, ἐ-
φόρου τῶν ἀρχαιοτήτων.

Ο ΕΜΠΡΗΤΗΣ. Μυθιστορία ἠλ. Βερτέ. — Με-
τάφρασις Α. Β.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΔΙΣΤ.

Η ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ, σκηζή ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.
ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΑΙΝΕ

Σ ΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ ΜΟΥ, ποίημα, ὑπὸ Ἰωάννου
Πολέμη.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Γλάδστον συνεχίζειν τὰς ἐν τῇ Συγχρόνῳ Ἑπι-
θεωρήσει μελέτας αὐτοῦ περὶ τῶν ἑλληνικῶν θεοτήτων
ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῶν τεύχει ἀξιανάγνωστον
πραγματεῖαν περὶ τῆς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ συνωμοσίας τῆς
Ἡρας, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς ἐκθρόνισιν
τοῦ Διός, ἐν ᾗ πειράται νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν ἀλληγορικὸν χα-
ρακτῆρα καὶ τοῦτου τοῦ μύθου.

— Αἱ τρόφιμοι παρβεναγωγέου τινὸς ἐν Βέδφορντ τῆς
Ἀγγλίας παρέστησαν ἐσχάτως ἑλληνιστὶ τὴν Ἰριγένειαν
ἐν Ταύροις τοῦ Εὐρύπιδου, ἐνώπιον τῆς ἐκλεκτοτέρας κοι-
νωνίας τῆς πόλεως καὶ πολλῶν λογίων ἐπὶ τούτῳ ἀπελθόν-
των εἰς Βέδφορντ καὶ ἐξ ἄλλων ἀγγλικῶν πόλεων. Τὰ ἀνδρι-
κά πρόσωπα ὑπεδύθησαν νεάνιδες φέρουσαι προσθέτους
γενειάδας. Αἱ νεαραὶ ὑποκρίτραι ἐχειροκροτήθησαν ἐκθύ-
μως, προσηνέχθησαν δ' αὐταῖς ἄπειροι ἀνθοδέσμαι καὶ
ἄλλα δῶρα.

— Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνέ-
στησεν ἐπιτροπὴν, ἐν ᾗ περιελαμβάνετο καὶ ὁ περιώνυμος
ἱατρός Δίστερ, ὅπως ἐξετάσῃ μετὰ πάσης λεπτομερείας καὶ
ἀκριβείας τὴν θεραπευτικὴν καὶ προληπτικὴν κατὰ τῆς
λύσης μεθόδον τοῦ Παστέρ. Ἡ ἐπιτροπὴ, μετὰ μελέτην
ἐπισταμένην, ἀποδέχεται δι' ἐκθέσεως τῆς ἀδιστάκτους τὸ
ἐπισταμένῃ, ἀποδέχεται τοῦ Παστέρ, βεβαιούσα ὅτι ἡ
τελευτήριον τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Παστέρ, βεβαιούσα ὅτι ἡ
ἐνοσθάλμις τοῦ ἰοῦ τῆς λύσης προφυλάττει μὲν τὰ ζῶα ἐκ
τοῦ νοσήματος, ἐξουδετεροῦ δὲ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ ἀπο-
τελέσματα τοῦ λυσισκοῦ ἰοῦ.

— Κατ' αὐτὰς ἐν Παρίσις ἐνεκαίνισθη τὸ πρῶτον
κατάστημα διανομῆς ἡλεκτρικοῦ φωτὸς κατ' οἶκον. Ἐν τῇ
οἰκίᾳ τῶν συνδρομητῶν τῆς ἐταιρίας οὐδὲν τοποθετεῖται
μυλῆνιμα, ἐκτὸς τῶν λαμπτήρων. Ὁ ἡλεκτρισμὸς μετα-
δίδεται εἰς τὰς οἰκίας διὰ συρμάτων ἐκ τοῦ ἐργαστασίου
ἰδόντων τὴν ἀφαιρέσαν των καὶ διερχομένων δι' ἡλεκτρο-
μέτρου, σημειούντος τὴν παρεχομένην εἰς ἕκαστον τῶν συν-
δρομητῶν ποσότητα. Τὸ νέον φῶς εἶνε λαμπρὸν καὶ σταθε-
ρὸν, οὐδ' αὖτως δὲ καταπονεῖ τὴν ὄρασιν. Ἡ ἰδρύσις τοῦ
ἐργαστασίου τούτου εἶνε ἐτι θρίαμβος διὰ τὸν ἡλε-
κτρισμὸν.

— Ἐν Λονδίῳ ἐξεδόθη λεξικὸν τοῦ παγκοσμίου τύπου
περιέχον λεπτομερεῖς καὶ χρησιμωτάτας πληροφορίες περὶ
τῶν κυριωτέρων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῶν ἐκδιδομέ-
νων ἐπὶ γῆς. Τὸ βιβλίον περιεχίει καὶ ἱκανὰς εἰκόνας, ἐν
αἷς διακρίνονται αἱ προσωπογραφίαι τῶν διευθυντῶν τῶν
γινωστότερων ἀγγλικῶν, γαλλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐφη-
μερίδων.

— Ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος λόγιος καὶ διευθυντὴς τοῦ θεά-
τρον τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας Ἰούλιος Κλαρεττὴ ἐδημοσίευσεν
νέον μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον Ἰ. Ποιήτης, ἐν ᾧ παρέ-
χει ζωηράν εἰκόνα τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐκλογικῶν ἡθῶν.

— Τὸ πρῶτον μελόδραμα τοῦ Βάγνερ die Feen (αἱ
Νύμφαι), ὅπερ εἶχεν ἀγγελθῆ δεῖν θὰ ἀναδιδασθῇ προσεχῶς
ἐπὶ σκηνῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ βασιλικοῦ θεάτρου, θὰ παρα-
σταθῇ μάλιστα κατὰ τὸ 1888. Τὸ ἔργον τοῦτο χρονολογοῦ-
μενον ἀπὸ τοῦ 1833 οὐδέποτε παρεστάθη ἀπὸ σκηνῆς, οὐδὲ
ἐξεδόθη. Μόνον ὁ πρόλογος αὐτοῦ ἐξετελέσθη εἰς διαφόρους
συναυλίας. Ὁ Βάγνερ ἔγραψε τὰς Νύμφας εἰκοσαετῆς.

— Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς Οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας
ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Πέστη Πανεπιστημίου κ. Ι. Τέλφς,
ἀνακοινῶν τὴν ἔκδοσιν διαφόρων νεοελληνικῶν βιβλίων, ἐ-
ποίητο ἀνάλυσιν τῆς Ἀμαρυλλίδος τοῦ κ. Δροσίνη.
Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Τέλφς δημοσιευθήσεται ἐν τοῖς ἐ-
τησίαις πρακτικαῖς τῆς Ἀκαδημίας.

— Ὁ Στρατάρχης Μακ-Μάων ἐπεράτωσε τὰ ἀπομνημο-
νεύματα αὐτοῦ, ὧν γινώσκον μόνον ἡ οἰκογένειά του καὶ οἱ
φίλοι αὐτῆς θὰ λάβωσι, καθ' ὅσον δὲν προώρῃσι ταῦτα διὰ
τὴν δημοσιότητα. Ἐγράφησαν οὐχὶ ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὑφ'
ἐνὸς τῶν ὑπασπιστῶν του, εἰς δύο ὑψηλότερας ἐπὶ χρόνον
μακρὸν δύο ὥρας καθ' ἑκάστην.

— Αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαὶ παρὰ τὴν Civita Castela-
να κειμένην ἐπὶ τῆς ὁραίας ἐτρουσικῆς Φαλέριας κατέ-
ληξαν εἰς σπουδαῖον ἀποτέλεσμα διὰ τε τοὺς κύκλους τῶν
λογίων καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Ἀνευρέθη ναὸς ἐτρου-
σικός. Τοιοῦτος μέχρι τοῦδε δὲν εἶχεν ἀνακαλυφθῇ, τὰ δὲ
περὶ ἐτρουσικῆς οἰκοδομίας ἦσαν γνωστὰ ἐκ γραπτῶν μόνον
παραδόσεων.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Λειψίας διδάσκονται κατὰ σειρὰν
ἀπὸ τῆς 24 ἰουνίου μέχρι τῆς 10 ἰουλίου τὰ ἔργα τοῦ Βά-
γνερ πάντα ἐκτὸς τοῦ Πάρισι. Εἶνε δὲ ταῦτα κατὰ
χρονικὴν τάξιν τῆς συνθέσεως τὰ ἑξῆς: Ριέντς, Πλανώμε-
τος Ὀλλανδός, Ταρχούλερ, Ἀδεργιν, οἱ Ραυδῶδοι
τῆς Νυρεμβέργης, Τρίστην καὶ Ἰσλίδη, καὶ ἡ Τρι-
λογία τοῦ Δακτυλίου τοῦ Νιβελοϋγγερ, ἀποτελουμέ-
νη ἐκ τοῦ Χρυσοῦ τοῦ Ρήνου, τῆς Βαλκυρίας, τοῦ Σιγ-
φρίδου καὶ τῆς Δύσεως τῶν Θεῶν. Ἐτερα ἔργα τῆς
νεότητος τοῦ Βάγνερ εἶνε: αἱ Νύμφαι καὶ ἡ Ἀπαγόρευ-
σις τοῦ ἀραπῶν. Ταῦτα δὲν διδάσκονται ἀπὸ τῆς σκηνῆς
εἰς τὸ ἀραπῶν. Ταῦτα δὲν διδάσκονται ἀπὸ τῆς σκηνῆς
θεάτρου ὡς πολὺ ὑπολειπόμενα τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ με-
γάλου συνθέτου, οὐδὲ τὸ ὑστατον αὐτοῦ μελόδραμα Πάρι-
σι. ὡς ἔχον δυσχερέστατα σκηνικά. Ἡ παράστασις τῶν
βαγνερειῶν ἔργων ἐν Λειψίᾳ προσέλκυσε ξένους πολλούς
ἐξ ἄλλων πόλεων, καθόσον μάλιστα κατὰ τὸ θέρος τοῦτο δὲν
θέλουσιν δοθῇ παραστάσεις ἐν τῷ εἰδικῷ βαγνερειῷ θεάτρῳ
τοῦ Βάβρουτ.

Διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Σχολῆς ὁ
μέχρι τοῦδε διατελὼν ὡς μέλος αὐτῆς κ. Γάρνερ, ὅστις
θέλει παραλῆθαι τὴν διευθύνσιν τῆς σχολῆς παρὰ τοῦ τῶς
διευθυντοῦ διακεκριμένου ἀρχαιολόγου κ. Πένρω τοῦ ἱδρυ-
τοῦ καὶ ὁργανιστοῦ αὐτῆς, ἀπανευχόμενου ἐκ Λονδίνου τὸν
Ὀκτώβριον. Ὁ κ. Πένρω μετέσχε κατ' αὐτὰς τοῦ συλλα-
γητηρίου τοῦ « Ἑλληνικοῦ Συλλόγου » δους λόγον τῶν κα-
τὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν του. Τοῦ συλλαγητηρίου προήδρευ-
εν ὁ κόμης Κερνάβον, συμπαθέστατα περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐκ-
φρασθεὶς καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειαν τῶν Ἀγγλων λο-
γίων ὑπὲρ τῆς εὐδότησεως τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγγλικῆς Σχολῆς,
ὑπὲρ ἧς δὲν ἐφαρκεῖ ἡ ἐκ τετρακοσίων λιρῶν ἐτησίᾳ ἐπι-
χορήγησις.

— Ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐνεργουμέναις ἀ-
νασκαφαῖς ἐν Μαντινείᾳ εὐρέθη ἀνάγλυφον ἑλληνικῆς τέχνης
νασκάσας τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα, παριστῶν γυναῖκα ἐνδεδυμένην ὀρίων
χιτῶνα καὶ πρὸ αὐτῆς κορμὸν φοίνικος. Εὐρέθη πρὸς τοῦ-
τοις ἐνεπίγραφον τετραγωνικὸν βάθρον, ἐν ᾧ γίνεταί μνηεῖα
τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν «Φιλοποίμενος», ὅστις

ἀκριβῶς πρὸ τῶν τευχῶν τῆς Μαντινείας κατατρόπως τὸν τύραννον τῆς Σπάρτης Μαχάνιδαν.

— Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Α. Παπαθασιλείου ἐξεδόθη *Ἑλληνικὴ Χρηστομαθία*, εἰς δύο τεύχη, ὧν τὸ μὲν προώριται πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ Α' τάξει τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου μαθητευόντων, τὸ δὲ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ Β' Παρθεναγωγείῳ μαθητῶν. Τὰ δύο βιβλία, συνταγμένα εὐμεθοδῶτα κατὰ τὸ τελευταῖον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων διδακτικῶν, ἐπιλουτήθησαν δὲ καὶ διὰ συντόμων σημειώσεων, αἵτινες διευκολύνουσιν πολὺ εἰς τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας καὶ αὐτοὺς τοὺς διδάσκοντες. Βύστωχωτάτη εἶναι καὶ ἡ καινοτομία τοῦ συγγραφέως τοῦ νὰ χωρίσῃ εἰς ἴδιον τεύχος τὴν διδακτικὴν ὕλην, τὴν προωριζομένην διὰ τὰ Παρθεναγωγεία καὶ νὰ περιλάβῃ ἐν αὐτῇ πλὴν τῶν κοινῶν τῶν εἰς τὴν μόρφωσιν ἐν γένει τοῦ ἀνθρώπου τεινόντων καὶ ἰδιὰ τινα χρήσιμα μόνον ταῖς γυναῖκι, ἐνῷ τῶς αἱ Χρηστομαθίαι συντάσσονται εἰς ἓν μόνον τεύχος πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευόντων, μᾶλλον δὲ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρρένων ἀποθλίπεται, περιέχον ὀλίγην χρήσιμον ὕλην διὰ τὰς μαθητρίδας. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐπερπάευσεν λίαν ἐπιτυχῶς ὁ κ. Παπαθασιλείου διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ χωριστοῦ διὰ τὰς μαθητρίδας τεύχους τῆς Χρηστομαθίας αὐτοῦ.

Τὰ βιβλία φιλοκάλως τετυπωμένα τύποις τῶν Ἀδελφῶν Περρὴ εὐρίσκονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμῶνται ἕκαστον δραχ. 1.50.

— Ἐξεδόθη τὸ 26 τεύχος τῆς *Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος* τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπυρ. Π. Λάμπρου. Περιέχει ἐν τῷ καινῷ τῶς ἐπομέναις εἰκόνας: Ἀθηναῖος κοσμητὴς ἐφέθων. — Ἀρχαῖος ναὸς ἐν Ποσειδωνίᾳ. (Ὀλοσέλιδος). — Ἀλεῦας ἐπὶ νομισματοῦ τῆς Ἀρίστειας. — Νόμισμα τῶν Φερῶν. — Νόμισμα τοῦ Μαυσώλου. — Ζωφόρος ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Μαυσώλου. — Ἡ κοιλὰς τῶν Τερπῶν.

Ἐκαστον τεύχος τιμᾶται δραχμῇ. Συνδρομητὰ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλεῖ τῆς «Ἑστίας».

— Ἐξεδόθη τὸ τεύχος τοῦ Ἰουνίου τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς γεωργίας κ. Γενναδίου ἐκδιδόμενου περιοδικοῦ. Περιεχόμενα αὐτοῦ εἶνε: Νέα συσκευὴ ἀποστάξεως καὶ ἐξατμίσεως ὑπὸ Ὁθ. Ρουσοπούλου. — Ἡ ἔκθεσις τῶν οἴνων ἐκ τῶν ἡλίου (μετάφρασις). — Ζωοτεχνικὰ πρὸς νέας τιμὰς ἀξιοσυνστάτου βιομηχανίας, ὑπὸ Ραϊνόλδου Δημητριάδου. — Περὶ τῆς χρησιμότητος καὶ τοῦ ἀκινδύνου τῆς εἰσαγωγῆς σπόρου ἀμερικανικῆς ἀμπέλου ὑπὸ Π. Γενναδίου. — Περὶ φυλλοξήρας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Περὶ βοικηρίας (συνέχεια). — Οἶνοι σταφίδας (συνέχεια). — Ἀλλογραφία. — Διάφορα. — Προκειμένου περὶ τῆς «Ἑλλην. Γεωργίας», σημειούμεν, ὅτι, γενομένης τῆς κληρώσεως τοῦ ὑπὲρ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς λαχελόν, ἐκέρθησε τοῦτο ἡ ἐν Κρήνῃ τῆς Μ. Ἀσίας ἑλληνικὴ σχολή.

— Ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι τῆς Κύπρου ἐδημοσιεύθη ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἐτος 1886 δοβεισῶν ἐπιχορηγήσεων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Κύπρου. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἐδόθη ἐπιχορήγησις εἰς 183 ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 65 ὀθωμανικά. Εἰς τὰ πρῶτα παρεχομένη διὰ μισθοῦ μὲν λίραι ἀγγλ. 1,786 καὶ δι' ἐπιδορῶσεις καὶ οἰκοδομὰς λίραι 464, ἥτοι ἐν ὅλῳ λίραι ἀγγλ. 2,250· εἰς τὰ ὀθωμανικά δὲ παρεχομένησαν διὰ μισθοῦ λίραι ἀγγλ. 750.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ νῆσος Φολέγανδρος ὑπὸ Ζαφειρίου Δ. Γαβαλά, φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας. Ἀποσπασμα ἐκ τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθῆναις 1886. 8ον σελ. 44. Μετὰ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς νήσου.

Ὁ κ. Γαβαλᾶς ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀνωτέρω πονήματος ἐν ἔτει 1885 ἐδημοσίευσεν μονογραφίαν ἑτέραν περὶ τῆς γείτονος τῆς Φολέγανδρου νήσου Σικίνου (ἢ κατὰ Δελτίον «Ἑστίας» ἀριθ. 429), ἀλλ' ἡ προκειμένη περὶ Φολέγανδρου ὑπερτερεῖ ἐκείνης κατὰ τε τὴν ἀκρίβειαν τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν παρατηρήσεων, τὴν διάταξιν τῆς ὕλης καὶ τὴν προσθήκην γεωγραφικοῦ πίνακος, ἐν τῷ ὅλῳ κατὰ τὴν ἐπιτόπιον αὐτοῦ ἀνὰ τὴν νήσον πενήτην καταέγραψεν ἀκριβῶς τὰ ὄντα τῶν γενικῶν τμημάτων τῆς νήσου, τὰ

τῶν ἀκρωτηρίων, ὁρμῶν καὶ λοιπῶν τοποθεσιῶν, οὕτω δὲ παρέχει πλήρη περιγραφὴν τῆς Φολέγανδρου γεωγραφικῆν, ἀρχαιολογικὴν καὶ ἱστορικὴν.

Τὴν ὅλην μελέτην τοῦ ὁ κ. Γαβαλᾶς διαιρεῖ εἰς 6 τμήματα. Ἐν τῷ α' καὶ β' πραγματεύεται τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν τῆς νήσου, ἐνθα καὶ εἰδικώτερον γράφει περὶ τῶν γνωστῶν ἐπιγραφῶν αὐτῆς, τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφικαῖς συλλογαῖς δημοσιευθεῖσων, τινὰς τῶν ὁποίων καὶ διορθοῖ ἐκ νέας ἀντιβουλῆς πρὸς τὰς ἐν Φολέγανδρῳ σωζομένας πλάκας δημοσιεύει δὲ καὶ μίαν ἀνεκδοτὸν, ἣν ἀνεῦρε κατὰ τὴν περιόριον τοῦ ἐν τῇ νήσῳ. Ἐν τῷ γ' καὶ δ' τμήματι διεξέρχεται τὰ τῶν προϊόντων καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς νήσου, ἐν τῷ ε' περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ναῶν, σχολείων καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ἐν τῷ σ' δὲ καὶ τελευταίῳ παραθετὶ τὰς κρίσεις τῶν περιηγητῶν, οἵτινες κατὰ καιροῦ ἐπισκέψθησαν τὴν Φολέγανδρον· ἐν τούτῳ δὲ δημοσιεύει καὶ ἱστορικὸν ὑπόμνημα ἐξανδραποδισμοῦ τῶν Φολέγανδρίων ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανοῦ ναυάρχου Τζανούμ Χιτζά τῷ 1715 Ὀκτωβρίου 11 καὶ 12. Ἐν τέλει δὲ ἐπισυνάπτει καὶ πίνακα τῶν ἐπωνυμίαν τῶν Φολέγανδρίων. Ἠθέλαμεν δὲ ἡμεῖς εὐχρηστῶς νὰ εἶχε καὶ πίνακα τῶν ἐμπειροχρημένων κυρίων γεωγραφικῶν ὀνομάτων. Τοῦτο δὲ ἴσως δὲν ἔπραξε, διότι ἡ πραγματεία τοῦ εἶνε ὀλιγοσέλιδος· ἀλλὰ παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα ἔργα, ἱστορικὰ καὶ γεωγραφικά, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἀπαεῖ ἀναγνώστης τῆς δὲν ἀποκρύπτει εἰς μίαν γωνίαν τῆς βιβλιοθήκης του, ἀλλὰ λαμβάνει συνεχῶς ἀνὰ χεῖρας καὶ συμβουλευεται, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ συνοδεύονται ὑπὸ πίνακος ὀνομαστικῶν ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε.

Καθόλου δ' εἰπεῖν ἡ περιγραφὴ τοῦ κ. Γαβαλά περὶ Φολέγανδρου παρέχει πλήρη εἰκόνα αὐτῆς μετ' ἐπιστάσεως καὶ προσοχῆς διαγεγραμμένην. Μίαν δὲ μόνον παρατηρήσαμεν ἐν αὐτῇ μικρὰν παραδρομὴν, εἰς ἣν ἀκούσιως ὑπέπεσεν ὁ κ. Γαβαλᾶς διότι ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ τὰς διαστάσεις τῆς Φολέγανδρου οὐχὶ εἰς χιλιόμετρα, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἀρχαιώτερον εἰς στάδια, παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπικρατούντος ἀπὸ τινος χρόνου συρροῦ τῆς χρήσεως ἀρχαίων λέξεων εἰς ἀντικατάστασιν νέων ἐν χρήσει πρὸ πολλοῦ οὕσων, ἐσλήφτων εἰς πάντας· οὕτω δὲ ἐνῷ τὴν περίμετρον τῆς νήσου μετρεῖ εἰς μίλια, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρίων καταγράφει εἰς μέτρα γαλλικά, περὶ τῶν διαστάσεων τῆς νήσου μῆκους καὶ πλάτους γράφει ὅτι ἡ Φολέγανδρος ἔχει μῆκος 9 σταδίων καὶ πλάτος μέγιστον 3, οὐδαμῶς μνημονεύων ἂν ἐννοῇ ἀρχαῖα ἢ νέα στάδια· ἐνταῦθα δὲ περιεπλάκη εἰς λογιστικὸν λάθος περὶ τὴν ἀναγωγήν, καὶ ἀμφοτέρωι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ τε μῆκους καὶ πλάτους δὲ ἔχουσι καλῶς καθόσον ἐὰν ἐννοῇ ἀρχαῖα στάδια ἡ Φολέγανδρος ἔχει μῆκος 70 ἀρχαίων σταδίων, (1 στάδιον = μέτρα 184,97)· ἐὰν δὲ νέα (1 στάδιον σημεῖον κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1835 ἴσον πρὸς 1000 μέτρα), ἔχει μῆκος 12 χιλιόμετρον καὶ 964 μέτρων, πλάτος δὲ μέγιστον τοῦ ΝΑ τμήματος μέτρα 4,074 καὶ τοῦ ΒΔ μέτρα 2,778 πλάτος δὲ τοῦ στενοῦ ἰσμοῦ τοῦ συνεχόντος τὰ δύο τμήματα μέτρων 1110 καὶ ἐμβαδὸν τῆς βλῆς νήσου, ὅπερ οὐκ οἶδαμεν πῶς παρέλιπε, 35,8 τετραγωνικῶν χιλιόμετρον. Ὅπως δὲ ὁ κ. Γαβαλᾶς οὐκ ὀρθῶς ἔκαμε χρῆσιν σταδίων εἰς καταμέτρησιν μῆκους ἑστῆς, οὕτω καὶ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν γραψάντων γεωγραφίας διδακτικὰς, ἀτόπως καθ' ἡμᾶς, κάμνουσι χρῆσιν τοῦ μέτρου τοῦ ποδοῦ, πρὸς δὲ λήθωσιν τοῦ ὕψους τῶν ὀρίων, μὴ σημειοῦντες ἂν οἱ ἀναγραφόμενοι πόδες εἶνε ἀγγλικοὶ, γαλλικοὶ ἢ γερμανικοί· οὕτω δὲ οἱ καταγραφόμενοι ἀριθμοὶ οὐδεμίαν πραγματικὴν ἔννοιαν παρέχουσιν τοῖς ἀναγινώσκουσιν περὶ τοῦ ὕψους τῶν ὀρίων, ἐνῷ ἡ καταγραφὴ τούτου εἰς μέτρα γαλλικά· παρέχει ἄμεσον καὶ καθαρὰν ἀντίληψιν αὐτοῦ.

Περὶ τῆς μικρᾶς ταύτης παραδρομῆς τοῦ κ. Γαβαλά ἐκάμομεν κυρίως λόγον, διότι πρὸςθεύομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεται χρῆσις ἀρχαίων λέξεων ὑπὸ ἑτέραν ἔννοιαν καὶ ὑπὸ σημερινῇν μεταμorfωσιν, ὁσάκις ὑπάρχῃ νεωτέρα καθαρὴ καὶ εὐληπὴς ἐκφράζουσα τὸ πρᾶγμα, καθιερωθεῖσα διὰ χρόνον μακροῦ καὶ γνωστὴ εἰς πάντας, διότι συμβαίνει σύγχυσις καὶ λάθη τὰ ὁποῖα ἐν ἄλλῃ περιπτώσει δὲν ἔθελον συμβῆναι.

Διὰ τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας τοῦ κ. Γαβαλά δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἀπεκτινασμέν δύο ἀξίας λόγου μονογραφίας δύο Κυκλαδίων νήσων, τῆς Φολέγανδρου καὶ τῆς Σικίνου. Δὲν πρόκειται βεβαίως ἐν ταύταις περὶ χωρῶν ἡπειρωτικῶν